

A CSONGRÁD MEGYEI KÖZGYŰLÉS ELNÖKÉTŐL

• H-6741 Szeged, Rákóczi tér 1. • Telefon: +36 62/566-002 • Fax: +36 62/420-080 • E-mail: elnok@csongrad-megye.hu •

www.csongrad-megye.hu

31/2008

Ü. i.: Kovács Virág

Tárgy: vitaanyag Magyarország jelentős

vízgazdálkodási kérdéseiről (véleményezés)

Hiv. sz.: 00088-0002/2008

**Dr. Váradi József úr, a
Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság
főigazgatója**

**Budapest
Márvány u. 1/c
1012**

Tisztelt Főigazgató Úr!

Köszönettel megkaptuk véleményezésre a Magyarország jelentős vízgazdálkodási kérdéseiről szóló vitaanyagot. A tervezetet áttanulmányoztuk, észrevételeinkről az alábbiakban tájékoztatom:

A vitaanyag célja annak számbavétele, hogy a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés milyen fő kérdésekre terjedjen ki, de – amint az az előszóban szerepel – ennek a munkarésznek nem tárgya a lehetséges műszaki és gazdasági megoldások ismertetése. A bevezetés azt is leszögezi, hogy a dokumentumban csak kivételesen említik azokat a gondokat, amelyek megoldása szemléleti változtatást igényel vagy jogszabály-módosításhoz kötött. Véleményünk szerint ez a kérdés nem kerülhető meg a tervezésnek ebben a szakaszában sem, miután már ez az összetett tervezési műfaj önmagában is szemléletváltást kíván, valamint a javasolt, átfogó beavatkozások és változtatások eredményességét is alapvetően befolyásolja az érintettek, illetve a döntéshozók és jogalkotók hozzáállása.

Egyetértünk az árvízi biztonság megteremtésének fontosságával és a korszerű, természetbarát vízkárelhárítás felsorolt alapelveivel, a Tisza-völgy esetében a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése program megvalósításával. A vitaanyag ugyanakkor nem hangsúlyozza a Tisza mellékfolyóinak sajátosságait, és az ezzel kapcsolatos feladatokat.

A települések víziközmű infrastruktúrája meghatározó tényezője a terület- és településfejlesztésnek, amint azt a dokumentumtervezet is megfogalmazza. A települések közművesítésével összefüggő kérdéseket javasoljuk pontosítani azzal, hogy az ivóvíz-alapellátás majdnem teljes körű, de a tanyás településeken még jelentős fejlesztésekre van szükség. Az anyag a gondok között említi a közüzemi csatornázás és szennyvíztisztítás elégtelenségét, az alacsony rákötési arányt, a régi szennyvíztisztítók elavult műtárgyait és tisztítás-technológiáját, valamint a helyi, egyedi engedély nélküli vízbeszerzéseket. Beszámol a nemzeti szennyvízkezelési, ivóvízbázis-védelmi és regionális

ivóvízminőség-javító programokról. Nem tartalmazza viszont a programok végrehajtása során felmerülő gondokat, amelyek például a tervezett feladatok átütemezését teszik vagy tették szükségessé, és ezáltal az uniós csatlakozáskor is vállalt célok elérését hátráltatják.

A síkvidéki vízvezetéssel és a belvízkárok megelőzésével kapcsolatban az országos szinten és a Tisza-völgy kapcsán felvetett kérdésekkel egyetértünk. Választ kell találni arra, hogy a belvízcsatornák mennyiben szolgálnak műszaki-gazdasági és természetvédelmi érdeket, és milyen szerepet tölthetnek be a vízviszataratásban. Javasoljuk mindezeket kiegészíteni azzal, hogy fontos lenne azt is tisztázni, hogy a csatornák működőképességének fenntartása – a települések kül- és belterületén egyaránt – hogyan, milyen felelősségi és érdekeltégi rendszerrel biztosítható optimálisan.

A homokhátsági vízszintsüllyedést a tervezet vízgazdálkodásunk egyik legbonyolultabb kérdéseként vezeti föl. Az 1980-as évek végén, 1990-es évek elején bekövetkezett kritikus mértékű talajvízszint-süllyedést a kedvezőtlen meteorológiai viszonyok, valamint a vízkészletnek a helytelen tájhasznosítás által igényelt mértéktelen kitermelése együttesen idézte elő. Emiatt is indokolt volna átfogó értékelést készíteni a Duna-Tisza köze felszín alatti vizeiről. Egyetértünk az anyagban tett megállapításokkal, azzal, hogy a probléma nem kizárólagosan vízgazdálkodási kérdés, hanem vidékfejlesztési és területfejlesztési is az összetett ok-okozati kapcsolatok miatt. A Duna-Tisza közti tanyás területeken még hiányzó alapvető infrastrukturális fejlesztéseket a helyi adottságok figyelembevételével úgy kell megvalósítani, a területhasználatokat olyan irányba kell változtatni, hogy azok a vízgazdálkodási problémát is mérsékeljék (pl.: természetközeli szennyvíztisztító rendszerek, időszakos víztározás céljára szolgáló létesítmények, vízkormányzást szolgáló műtárgyak és vízviszataratást szolgáló művelési ágak stb.).

Hiányoljuk, hogy a vitaanyag alig fordít figyelmet a termálvíz-hasznosítás kérdéseire. Az anyag országos kérdésekkel foglalkozó része megemlíti a termálvizek hasznosítását, de kizárólag a turizmus vonatkozásában, a Tiszáról szóló fejezetben viszont egyáltalán nem kerül szóba. Ismert, hogy a Dél-Alföldön, és azon belül Csongrád megyében a legintenzívebb a hévízhasznosítás (kommunális és termelési célú egyaránt), ami számos – eddig megválaszolatlan – kérdést vet fel. A hévízkészletek igénybevétele fokozódik, az utánpótlódásuk korlátozott, a használtvizek elhelyezése több szempontból aggályos, ezért minél előbb meg kell teremteni a környezetileg és gazdaságilag is fenntartható hévízgazdálkodás feltételeit. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a készletek állapotát, pontos adatszolgáltatás szükséges az üzemelő kutakról, bővíteni kell a monitoringrendszert, amit a határ-menti területeken ki kell terjeszteni a határokon kívülre is. Az adatok alapján tudományos módszerrel, hidrogeológiai modellezéssel lehetséges az állapot rögzítés, valamint a trendszerű változások értékelése a rövid- és hosszú távú vízigények figyelembevételével.

A határokon túli hatásokat és a nemzetközi együttműködést illetően egyetértünk azzal, hogy a magyar vízgazdálkodás stratégiai fontosságú ügye a határainkon kívüli vízgazdálkodási beavatkozások kérdése. Erre vonatkozóan az anyag az árvízvédelemmel, a folyóvizek vízminőségével és mennyiségével kapcsolatos feladatokat említi. Hiányoljuk, hogy a víziutakkal és a hajózással kapcsolatos feladatok országos szinten és a Tiszánál nem jelennek meg. Javasoljuk, hogy a tervezés során ezen kívül tekintsék fontosnak a felszín alatti vizek monitoringjában, kutatásában és védelmében való együttműködést is.

A Tisza-völgyről szóló fejezet bemutatja a meglévő nagytérségi hatású létesítményeket, és ezek előnyeit, hátrányait, de nem említi a Délvidéken a Csongrád megyei folyószakaszra hatással lévő törökbecsei vízlépcsőt. Nem tesz említést a tervezett, de meg nem épült csongrádi vízlépcsőről (duzzasztóról) sem, amelynek megvalósítására a közelmúltban több kezdeményezés született. A projekt előkészítésének érdekében a Csongrád Megyei Önkormányzat előzetes megvalósíthatósági

tanulmány készíttetését vállalta fel. Hiányoljuk, hogy a dokumentum sem itt, sem máshol nem utal a tiszai hajózás lehetőségeire és az ezzel kapcsolatos fejlesztési igényekre.


A Tisza völgyében található állóvizekről szóló rész elsősorban a holtágakkal kapcsolatos gondokkal foglalkozik. A Csongrád megyében található nagyobb holtágak fele mentett oldali, amelyeknél csak elvértve megoldott a folyóból történő vízpótlás. Általában többcélú hasznosításúak. A lakott területeken, illetve belterülettel közvetlen kapcsolatban lévő holtágakban a kommunális szennyezés miatt fokozott mértékű a feliszapolódás, a víz erősen szennyezett. A rehabilitációjuk érdekében fontos lenne a rendszeres vízpótlást megoldani, a szennyező forrásokat kizárni, esetenként terület-felhasználási korlátozásokat bevezetni. A térségben jelentősek az egyéb, jórészt szikes tavak is, amelyek természetvédelmi oltalom alatt vannak. Hajdani szikes tavakon üzemelnek a jelentősebb halas tógazdaságok is (pl.: szegedi Fehér-tó, Csaj-tó).

Összességében, a véleményezésre megküldött vitaanyag nagyvonalakban érinti a Csongrád megye számára fontos vízgazdálkodási kérdéseket, és megfelelő kiinduló alapja lehet a további munkarészek kidolgozásának. Kérem, hogy a kiegészítésekre és pontosításokra irányuló véleményünket és javaslatainkat a további tervezési munka során szíveskedjenek figyelembe venni.

Tájékoztatom, hogy – kérésüknek megfelelően – levelem másolatát a Közép-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság részére is megküldtem a Tisza-völgyre vonatkozó észrevételek miatt.

Szeged, 2008. június 5.

Tisztelettel:


Magyar Anna

